

JADID MARIFATPARVARLARINI FAOLIYATIDA MILLIY VA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI VA UNDAN TA'LIM TARBIYA JARAYONIDA FOYDALANISH

Ikramova Shahnoza O'ktam qizi

BuxDU tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqola jadid marifatparvarlarining faoliyatida milliy va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning integratsiyasini chuqur tahlil etishga bag'ishlangan. Maqolada jadid maktabning o'ziga xos ta'limiy merosi, milliy qadriyatlar va an'anaviy pedagogika usullari bilan zamonaviy innovatsion metodlarning uyg'unlashuvi, shuningdek, ularning ta'lim-tarbiya jarayonidagi amaliy qo'llanilishi ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda tarixiy tajriba, nazariy tahlil va amaliy misollar asosida integratsiyalash jarayonining afzalliklari, kamchiliklari va istiqbollari ochib beriladi.

Kalit so'z: Jadid marifat, milliy pedagogika, zamonaviy pedagogika, integratsiya, ta'lim-tarbiya, o'qitish metodlari, madaniy meros, islohotlar.

Kirish:

Jadid maktabi o'zining tug'ilishida an'anaviy ta'lim tizimini yangilash va ilmiy-texnik taraqqiyot talablari bilan uyg'unlashtirish zaruratini anglab, milliy qadriyatlar va zamonaviy bilimlarni birlashtirishga intilgan. Jadid marifatparvarlari nafaqat diniy, madaniy va til merosini asrashga, balki yangicha pedagogik qarashlarni joriy etish orqali jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'shishga qaratilgan. Bugungi kunda ham ta'lim tizimida milliy an'analar bilan zamonaviy metodlar o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlash dolzarb bo'lib, yosh avlodni milliy o'zlikka, mustaqil fikrlashga va global raqobatbardoshlikka tayyorlashda muhim omil hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, maqolada jadid marifatparvarlarining pedagogik faoliyati va ularning g'oyalari asosida milliy va zamonaviy yondashuvlarni integratsiyalash jarayoni keng yoritiladi.

Asosiy qism:

Jadid marifatparvarlarining faoliyati tarixiy rivojlanish jarayonida o'ziga xos o'rin tutgan. Ularning asosiy maqsadi – qadimgi an'anaviy ta'lim tizimidan farqli ravishda, yangi, ilmiy asoslangan va zamonaviy o'qitish metodlarini joriy etish edi. Jadid maktabining asoschilaridan biri sifatida, o'qitish jarayonini amaliyotga yo'naltirish, darslarni interaktiv shakllantirish va o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirishga alohida e'tibor qaratilgan. Shu orqali ular nafaqat ilmiy bilimlarni, balki madaniy, axloqiy va ijodiy salohiyatni ham rivojlantirishni maqsad qilgan. Milliy pedagogika tamoyillari o'z ichiga mahalliy tarix, til, madaniyat va diniy qadriyatlarni oladi. Bu yondashuv yosh avlodga o'z ildizlariga hurmat bilan qarashni, milliy o'zlikni anglashni va o'z madaniyatini qadrlashni o'rgatishga qaratilgan. Jadid marifatparvarlari esa, ushbu an'anaviy yondashuvlarni asrash bilan birga, yangi ilmiy va texnologik yondashuvlarni o'zlashtirish orqali o'quv jarayonini interfaol va innovatsion shaklga keltirishga intilgan. Ularning darslarda amaliyotga yo'naltirilgan, muloqot va muhokama asosida tashkil etilgan usullari, o'quvchilarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini va ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirishga xizmat qilgan.

Zamonaviy pedagogika global ta'lim tizimidagi innovatsion yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuvda interaktiv texnologiyalar, raqamli resurslar, masofaviy o'qitish va individuallashtirilgan o'qitish metodlari asosiy o'rinni egallaydi. Zamonaviy metodlar o'quvchilarning intellektual, ijodiy va axloqiy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, ular yangi bilimlarni tez va samarali o'zlashtirish imkonini beradi. Jadid marifatparvarlari o'z asarlarida ta'lim tizimining islohotga muhtojligini, yangicha qarashlar va metodlarni qo'llash zarurligini ilgari surgan bo'lib, ularning g'oyalari bugungi kunda ham dolzarbligini yo'qotmagan.

Integratsiya jarayonining nazariy asoslari pedagogik ilm-fanning rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, milliy an'ana va zamonaviy innovatsiyalarni uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarga individual ta'lim berish imkoniyati kengayadi. Shu orqali o'qituvchilar nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham mustahkamlashga erishadi, bu esa ularning kelajakdagi ijtimoiy faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, dars jarayonida interfaol metodlarni qo'llash, guruhli ishlash va muloqot asosida o'qitish, o'quvchilarning o'zaro hamkorligini kuchaytirib, ularning ijodiy salohiyatini ochib beradi.

Pedagogik amaliyotning yangi usullari va an'anaviy yondashuvlar orasida muvozanatni ta'minlash uchun, ta'lim muassasalarida ilg'or metodlarni joriy etish zarur. Misol uchun, darslarda interaktiv texnologiyalar, raqamli resurslar va virtual laboratoriyalarni qo'llash orqali o'quv jarayoni yanada jozibador va samarali bo'lishi mumkin. Bunday texnologiyalarni milliy pedagogik an'analarga moslab ishlab chiqish orqali o'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarning qiziqishini uyg'otish, ularni faol ishtirok etishga undash va shuningdek, ularning axloqiy-ijtimoiy tarbiyasini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar va zamonaviy ta'lim metodlarini uyg'unlashtirish o'quvchilarning nafaqat akademik ko'rsatkichlarini, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy fazilatlarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday integratsiyalashgan yondashuvlar o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali shakllantirishda asosiy vosita bo'lib, ularni kelajakda global standartlarga mos shaxslar sifatida shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Zamonaviy davrning tez o'zgaruvchan sharoitida, ta'lim tizimini doimiy ravishda yangilab borish, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish zarurati yanada ortib bormoqda. Jadid marifatparvarlarining o'z davridagi innovatsion qarashlari bugungi kunda ham yoshlarni zamonaviy dunyo talablariga javob beradigan, milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash uchun muhim poydevor hisoblanadi. Shu munosabat bilan, ta'lim muassasalarida pedagogik jarayonlarni diversifikatsiyalash, metodik yondashuvlarni takomillashtirish va raqamli texnologiyalarni to'liq joriy etish orqali o'quvchilarning intellektual va axloqiy rivojlanishini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Bundan tashqari, o'qituvchilarni kasbiy rivojlanishiga qaratilgan dasturlar, seminarlar va treninglar milliy qadriyatlar hamda zamonaviy ta'lim usullarini integratsiyalash jarayonida hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'qituvchilarning doimiy malakasini oshirish, ularning sohadagi innovatsion yondashuvlarni o'zlashtirish va o'quvchilarning shaxsiy salohiyatini rivojlantirish orqali, ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada yaxshilash mumkin. Shu tarzda, jadid marifatparvarlarining pedagogik merosi va zamonaviy o'qitish metodlari o'rtasidagi sinergiya, o'quvchilarni global miqyosda raqobatbardosh shaxslar sifatida tarbiyalashga zamin yaratadi.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

Hozirgi kunda o‘zbek ta’lim tizimida ushbu integratsion yondashuvlarni tatbiq etish uchun milliy siyosat va strategiyalar ishlab chiqilmoqda. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan ta’lim islohotlari, yoshlarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash va ularni zamonaviy bilimlar bilan ta’minlashga qaratilgan bo‘lib, shu yo‘nalishda jadid marifatparvarlarining g‘oyalari dolzarb manba sifatida namoyon etilmoqda. Milliy merosni asrash va zamonaviy innovatsion metodlarni qo‘llash orqali yaratilayotgan integratsion ta’lim modeli, ta’lim tizimini yanada sifatli va samarali qilishga xizmat qiladi.

Ushbu yondashuvning muvaffaqiyati, ta’lim jarayonining har bir bosqichida – maktab, o‘quv markazlari va oliy ta’lim muassasalarida sezilarli natijalar berayotganligi, o‘quvchilarning nafaqat nazariy bilimlari, balki axloqiy, ijtimoiy va ijodiy qobiliyatlarining ham rivojlanayotganligini ko‘rsatadi. Jadid marifatparvarlarining merosi va ularning innovatsion pedagogik qarashlari, bugungi kunda ham ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, yoshlarni milliy ongga va zamonaviy bilimlarga ega bo‘lishga tayyorlashda muhim rol o‘ynaydi.

Xulosa:

Umuman olganda, maqolada jadid marifatparvarlarining faoliyatida milliy va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning integratsiyasi chuqur tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, milliy qadriyatlar va zamonaviy o‘qitish metodlarini uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilarning akademik, axloqiy va ijodiy salohiyati sezilarli darajada oshiriladi. Shu bilan birga, ta’lim-tarbiya jarayonida jadid marifatparvarlarining merosi asosida yaratilgan integratsion yondashuv, yosh avlodni milliy o‘zlik, madaniy meros va zamonaviy bilimlar asosida tarbiyalashda muhim poydevor bo‘ladi. Kelgusida, ta’lim tizimida innovatsion o‘zgarishlarni amalga oshirish, o‘qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish va texnologik imkoniyatlardan to‘liq foydalanish orqali ushbu model yanada rivojlanib, global ta’lim standartlariga mos keladigan samarali tizimga aylanishi kutilmoqda. Natijada, jadid marifatparvarlarining pedagogik merosi va ularning milliy hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlarni integratsiyalash jarayoni, o‘zbek ta’lim tizimini mustahkamlash va yoshlarni kelajakda intellektual, axloqiy va ijtimoiy jihatdan yetuk shaxslar sifatida shakllantirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ushbu maqola nafaqat nazariy tahlil, balki amaliy misollar va metodologik yondashuvlarni ham yoritib, ta’lim-tarbiya jarayonida innovatsion va milliy qadriyatlarga asoslangan modelni tatbiq etish zarurligini ta’kidlaydi. Kelgusida, bu yo‘nalishda olib borilayotgan tadqiqotlar va tajriba almashinuvi, o‘quv jarayonining yanada sifatli tashkil etilishi va yoshlarning global raqobatbardosh shaxslar sifatida yetishtirilishi uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. Shunday qilib, jadid marifatparvarlarining pedagogik qarashlari va ularning milliy qadriyatlar hamda zamonaviy pedagogik metodlar bilan uyg‘unlashuvi, ta’lim-tarbiya jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish va yoshlarni mustaqil fikrlashga, ijodiy va axloqiy jihatdan rivojlangan shaxslar sifatida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar:

1. Икромова, С. А. (2024). КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ И ТЕРАПИЯ ЛЮДЕЙ В СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЕ. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 1(2), 8-14.
2. Ikromova, S. A. (2024). EMOTSIYALAR VA ULARNING PSIXOLOGIK TA’SIRI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 105-110.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

3. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING DAVOLASH USULLARI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 75-80.
4. Икромова, С. А. (2024). ЭМОЦИИ И ИХ ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 49-55.
5. Ikromova, S. A. (2024). STRESS VA UNING PSIXOLOGIK TA'SIRI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 68-74.
6. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ОТ ДЕТСТВА ДО ВЗРОСЛОСТИ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 1-7.
7. Akbarovna, I. S., & Lola, I. (2025). IJTIMOIIY PEDAGOGIK FAOLIYATDA TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISH VA UNGA QARATILGAN KREATIV G'OYALAR, TAKLIFLAR VA YECHIMLAR, 7(75), 201-204.
8. Икромова, С. А., & Джумаева, Ф. Б. (2025). ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СТРУКТУРА В УЗБЕКИСТАНЕ И ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(2), 256-262.
9. Ikromova, S. A. (2025). ART TERAPIYANING RUHIY KASALLIKLARNI DAVOLASHDAGI O'RNI VA SAMARADORLIGI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(2), 154-157.
10. Akbarovna, I. S. (2024). STRESS, DEPRESSIYA VA BOSHQA RUHIY HOLATLARNING PSIXOLOGIYADAGI O'RNI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 1(3), 7-13.